

Sygn. akt II UK 738/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Józef Iwulski (przewodniczący)
SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)
SSA Marek Procek

w sprawie z wniosku V. Spółki z o.o.w [...] przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych o wydanie pisemnej interpretacji przepisów prawnych, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 lutego 2017 r., skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 21 maja 2015 r., sygn. akt III AUa .../14,

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 maja 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych, działając na podstawie art. 10 ust. 1 i 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. z 2016 r., poz. 1829 ze zm.) w związku z art. 83d

ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.; dalej ustawa systemowa), odmówił wydania interpretacji w sprawie z wniosku V. Sp. z o.o. z siedzibą w [...], dotyczącego wprowadzenia do układu zbiorowego pracy unormowania uprawniającego do zakupu przez pracowników po niższej cenie niż cena detaliczna używanych samochodów służbowych, które Spółka przeznacza na sprzedaż przed upływem roku ich używania.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w [...] z dnia 29 maja 2014 r. oddalił odwołanie V. Sp. z o.o. w [...] od powyższej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny: V. Sp. z o.o. w dniu 25 kwietnia 2013 r. wniosła o wydanie interpretacji w trybie art. 10 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej w przedmiocie tego, czy potencjalnie wprowadzone do zakładowego układu zbiorowego pracy unormowanie uprawniające do zakupu przez pracowników po cenie niższej niż detaliczna używanych samochodów służbowych, które Spółka przeznacza na sprzedaż przed upływem roku ich używania, spełnia warunki z § 2 ust. 1 pkt 26 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (jednolity tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 2236 ze zm.) i tym samym daje prawo do nienaliczania składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe od różnicy pomiędzy ceną detaliczną samochodów używanych (służbowych) sprzedawanych przez Spółkę jej pracownikom a ceną faktyczną (transakcyjną) z zastosowaniem określonych (wymienionych w piśmie) obniżek.

Sąd Okręgowy wskazał, że wniosek o udzielenie interpretacji w trybie art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej może być złożony tylko w indywidualnej sprawie i może dotyczyć zaistniałego stanu faktycznego lub zdarzenia przyszłego. Wniosek odwołującej się Spółki nie spełnia tych wymagań, bowiem nie sposób przyjąć, że zdarzeniem przyszłym jest wprowadzenie odpowiedniego postanowienia do zakładowego układu zbiorowego. W powołanym przepisie chodzi bowiem o to, aby przedsiębiorca mógł zwrócić się o interpretację wówczas, gdy w konkretnej, istniejącej sytuacji ma - albo może mieć - problemy z zastosowaniem odpowiedniego przepisu w zakresie określonym w art. 83d ustawy

systemowej. Dopiero zatem wówczas, gdyby przepis o określonej treści funkcjonował już w układzie zbiorowym pracy i z uwagi na jego obowiązywanie powstałyby - lub mogły w przyszłości powstać - określone problemy ze stosowaniem przepisów prawa w zakresie dotyczącym np. podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, zachodziłaby podstawa do udzielenia interpretacji.

W wyniku apelacji odwołującej się Spółki, Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 21 maja 2015 r. zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję i zobowiązał Zakład Ubezpieczeń Społecznych do wydania interpretacji w sprawie z wniosku V. Sp. z o.o. z siedzibą w [...] z dnia 15 kwietnia 2013 r., dotyczącego wprowadzenia do zakładowego układu zbiorowego postanowienia uprawniającego do zakupu przez pracowników po niższej cenie niż cena detaliczna używanych samochodów służbowych, które Spółka przeznacza na sprzedaż przed upływem roku ich używania; w pozostałym zakresie oddalił apelację.

Sąd wskazał, że w normie prawnej wyznaczanej przepisami art. 10 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej chodzi o przepisy prawa w ogóle, nie ma bowiem ograniczenia co do przepisów prawa wyłącznie obowiązującego, a więc można przyjąć, że chodzi o wszelkie przepisy, także prawa projektowanego.

Organ rentowy zaskarżył ten wyrok skargą kasacyjną, zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz art. 83d ustawy systemowej, przez uznanie przez Sąd drugiej instancji, że w oparciu o te przepisy Zakład Ubezpieczeń Społecznych zobowiązany jest dokonać interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia składek na ubezpieczenie społeczne lub zdrowotne - wobec planowanych do wprowadzenia w przyszłości postanowień do układu zbiorowego pracy, dających prawo do zakupu dla pracowników Spółki po niższej cenie niż cena detaliczna używanych samochodów służbowych, co może mieć wpływ na obowiązek naliczania składek emerytalnych i rentowych od różnicy w cenie tych samochodów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, przedsiębiorca może złożyć do właściwego organu administracji publicznej lub państwowej jednostki organizacyjnej wniosek o wydanie pisemnej interpretacji co do zakresu i sposobu zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, w jego indywidualnej sprawie.

Z kolei art. 83d ustawy systemowej przewiduje możliwość występowania o wydanie pisemnej interpretacji w zakresie obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, zasad obliczania składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz podstawy wymiaru tych składek.

Sąd Najwyższy wyjaśnił w wyroku z dnia 12 marca 2015 r., II UK 79/14 (LEX nr 1665733), że wzajemna relacja art. 83d ustawy systemowej i art. 10 ustawy o swobodzie gospodarczej polega na doprecyzowaniu przez ustawodawcę zwrotu użytego w art. 10 ust. 1 tej ostatniej ustawy: „zakres i sposób zastosowania przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne”. Mianowicie chodzi o interpretację tych wszystkich przepisów, z których wynika obowiązek opłacania przez płatnika składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz ich wysokość.

Za wyrażonym w powołanym wyżej wyroku poglądem powtórzyć należy, że interpretacja ta polega na kwalifikacji skutków prawnych określonych zdarzeń w sferze ubezpieczeń społecznych, co wymaga niejednokrotnie wykładni i zastosowania przepisów prawa, które uzupełniają i rozwijają normy prawa ubezpieczeń społecznych, choć *stricte* nie należą do tej gałęzi prawa. Skutki zaś tych zdarzeń ocenia się na podstawie obowiązujących przepisów prawa. Omawiany obowiązek interpretacyjny organu rentowego dotyczy wiążących, a więc istniejących w chwili składania wniosku przepisów, a nie przepisów, które mogą pojawić się w przyszłości. Prościej rzecz ujmując, organ rentowy nie może interpretować przepisów, które nie istnieją, bowiem wykładnia normy prawnej odnosi się do jej normatywnej treści, a nie zamiaru prawotwórcy.

Potwierdza to także treść art. 10 ust. 1 ustawy o swobodzie gospodarczej. Chodzi w nim o pisemną interpretację przepisów, z których wynika obowiązek świadczenia przez przedsiębiorcę daniny publicznej oraz składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne, a więc o ocenę prawną wszystkich pozostających w związku normatywnym przepisów kształtujących obowiązek „składkowy” i jego wysokość.

Jeśli więc organ rentowy ma się wypowiedzieć co do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, obowiązany jest poddać ocenie prawnej wszystkie te przepisy, które prowadzą do zastosowania określonego przepisu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i jej aktów wykonawczych. W przypadku § 2 ust. 1 pkt 26 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, postanowienie układu zbiorowego pracy o charakterze normatywnym, o którym w nim mowa, uzupełnia i rozwija tę normę rozporządzenia.

Z treści wniosku o pisemną interpretację wynika pytanie, czy w przypadku, jeśli do układu zbiorowego pracy, obowiązującego u wnioskodawcy (pracodawcy), wprowadzone zostanie postanowienie, że pracownicy mają prawo do zakupu po niższej cenie niż cena detaliczna używanych samochodów służbowych, które Spółka przeznacza na sprzedaż przed upływem roku ich używania, uzyskane z tego tytułu korzyści (różnica między ceną detaliczną a ceną transakcyjną/obniżoną) należy zakwalifikować jako korzyści materialne wynikające z układów zbiorowych pracy, regulaminów wynagradzania lub przepisów o wynagradzaniu, a korzyść uzyskania z tego tytułu przez pracowników – w rozumieniu § 2 ust. 1 pkt 26 przywołanego rozporządzenia, nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Oznacza to, że wnioskodawca zwrócił się o interpretację § 2 ust. 1 pkt 26 powyższego rozporządzenia w odniesieniu do przedstawionego zdarzenia przyszłego (potencjalnego, hipotetycznego), która miałaby być oceniane nie tylko przez pryzmat tej (istniejącej) normy prawnej, ale także na podstawie nieistniejącego postanowienia układu zbiorowego pracy. To zaś prowadzi do wniosku, że potwierdził się zarzut naruszenia przepisów wskazanych w podstawach

kasacyjnych.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

kc